

A 2023. év fajai

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Az év madara program

- ▶ 2011 óta három jelölt közül a közönség választja meg az év madarát, a megelőző év nyarán, internetes szavazással.
- ▶ Barkóscinege
- ▶ Nádirigó
- ▶ Fügőcinege

Vizes élőhelyek, nádasok, nádszegélyek

- ▶ Rengeteg élőlénynek adnak otthont egész évben
- ▶ A tavaszi- és őszi vonulás során pihenő- és táplálkozóhelyek
  - ▶ védelmük nemzetközi jelentőségű
- ▶ Veszélyezteteti a felszámolás, átalakítás, szennyezés, klímaváltozás
- ▶ Nagy tavainkat szegélyező nádasok
- ▶ Árokpartok, időszakos víztöbblettel rendelkező területek

Barkóscinege (*Panurus biarmicus*)

- ▶ Hazai állomány >5000 pár
- ▶ Főként rovarokat, télen növényi részeket fogyaszt
- ▶ Nádas-gyékenyes élőhelyekhez kötődik, állandó madarunk
- ▶ Fészket avas nád közé rakja
  - ▶ évente 2-3 fészekaljat nevel
  - ▶ a 4-8 tojáson a szülők felváltva kotlanak
  - ▶ a fiókák kb. 2 hét alatt kelnek ki
  - ▶ további 2 hét elteltével repülnek ki a fészekből
- ▶ Védett, állománya élőhelyének védelmén keresztül megőrizhető

A hím színezete ihlette Móra Ferenc cinegekirályát a Kincskereső kisködmönben.

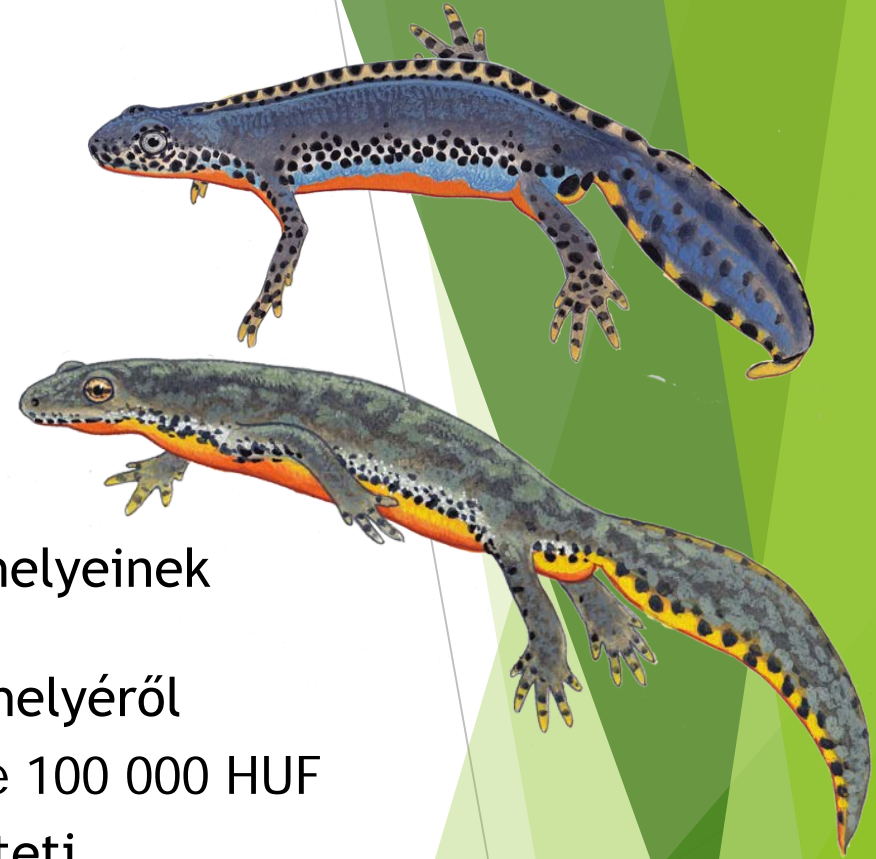

„Láttam én egyszer még a fészken is a nádasban. Még a szavát is hallottam. Azt mondta, hogy: csitt, csitt! [...] Kék a feje, fehér a melle, rózsaszín a háta, fekete bársony a szakálla.”

A 2023. év kétéltűje/hüllője

- ▶ Az MME KHVSZ 2012-ben indította a programot
- ▶ Alpesi götte (*Ichtyosaura alpestris*)
- ▶ Középhegységeink hűvös, csapadékos mikroklímájú élőhelyeinek kisebb tavaiban, tócsáiban szigetszerűen fordul elő
- ▶ Általában március végén, április elején bújik elő telelőhelyéről
- ▶ Az egyik legritkább kétéltűnk, természetvédelmi értéke 100 000 HUF
- ▶ Hazánkban a klímaváltozás, élőhelypusztulás veszélyezteti
- ▶ Európában 2013-ban felbukkant egy kétéltűeket veszélyeztető gombás fertőzés. Hazánkban a kórokozót eddig még nem találták meg.
  - ▶ Az esetleges fertőzés korai észlelése kiemelten fontos természetvédelmi feladat, amit az Agrárminisztérium biztosította Zöld Forrás pályázat keretében az MME koordinál.

A 2023. év lepkéje

- ▶ Az MME 2023-ban indította a programot
- ▶ Fecskefarkú lepke (*Papilio machaon*)
- ▶ Egyike a négy hazai pillangófajnak
- ▶ Nálunk évente két nemzedéke is van
- ▶ Az elsőt a rendszerint bábként áttelelő egyedek alkotják
  - ▶ kifejlett pillangói április-májusban repülnek
  - ▶ nagyjából egy hónapot élnek
  - ▶ petéiket ernyősvirágzatúakra rakják
- ▶ Második nemzedékük nyár végén repül

2023. év fája

- ▶ Az Országos Erdészeti Egyesület 1996-ban indította a programot, 2013 óta internetes szavazás
- ▶ Vénic-szil (*Ulmus laevis*)
- ▶ Őshonos, az ártéri ligeterdők eltűnésével jelentősen visszaszorult
- ▶ Közepes termetű és élethosszú fa (magassága kb. 25 m, életideje kb. 100 év)
- ▶ Kérge barnásszürke, törzse erősen ágas, lombkoronája szabálytalan alakú
- ▶ Fáját régen bútorkészítésre, levelét, kergét vérzéscsillapításra használták
- ▶ Tuskóról jól sarjad
- ▶ Levelek - tojásdadok, fűrészszélűek, ősszel jellegzetesen sárgára színeződnek, a levélváll aszimmetrikus
- ▶ Virágok - zöldesek, lombfakadás előtt nyílnak, szélbeporzásúak
- ▶ Termés - lependék, május környékén hullik, széllel jól terjed

2023. év emelőse

- ▶ A VADONLESŐ a támogató szakmai szervezetekkel egyeztetve, 2014-ben indította el a programot
- ▶ Vakond (*Talpa europaea*)
  - ▶ 1901-ben védetté nyilvánították
  - ▶ Férgekkel, csigákkal, rovarlárvákkal táplálkozik

A 2023. év vadvirága

- ▶ A program 2011-ben indult, ma a Herman Ottó Intézet jegyzi
- ▶ Borzas len (*Linum hirsutum*)
- ▶ Nevét szőrözöttségéről kapta
- ▶ Elsősorban meszes, száraz gyepek évelő növénye
- ▶ Nyár elején virágzik
- ▶ Védett

A 2023. év gombája

- ▶ Az Év Gombája programot 2018-ban indította a Magyar Mikológiai Társaság
- ▶ Disznófülgomba (*Gomphus clavatus*)
- ▶ Hegyvidéki erdőkben fordul elő
- ▶ Termőteste 10 cm-nél is nagyobbra nőhet, tölcsér alakú, barnáslila színű
- ▶ Védett

A 2023. év hala

- ▶ A programot a Magyar Haltani Társaság indította 2010-ben
- ▶ Lápi póc (*Umbra krameri*)
- ▶ Apró termetű
- ▶ Egykor tömeges volt, a vízszabályozási munkálatokat követően jelentősen megritkult
- ▶ Endemikus, fokozottan védett

A 2023. év rovára

- ▶ A Magyar Rovartani Társaság 2011-ben indította a programot
- ▶ Közönséges temetőbogár (*Nicrophorus vespillo*)
- ▶ Gyakori
- ▶ Elsősorban éjszaka aktív
- ▶ Lárvai tetemekben fejlődnek
- ▶ Utódgondozó
  - ▶ előemésztett, folyékony táplálékot ad utódainak

A 2023. év ősmaradványa - borostyánkő

- ▶ A programot a Magyarhoni Földtani Társulat indította 2015-ben
- ▶ Megkövesedett gyanta
- ▶ Gyakran tartalmaz növényi, állati fossziliákat
- ▶ Ékszereket, dísz tárgyakat készítenek belőle

A 2023. év ásványa - antimonit

- ▶ A programot a Magyarhoni Földtani Társulat indította 2015-ben
- ▶ Az antimon érce

A 2023. év ásványi nyersanyaga - bazalt

- ▶ A programot a Magyarhoni Földtani Társulat indította 2015-ben
- ▶ Kiömlési magmás kőzet
- ▶ Utak burkolására régóta használják

Köszönjük a figyelmet!

